

Přehled dovedností mladšího školního dítěte

Hrubá motorika	Zvyšuje se síla, plánování činnosti a vytrvalost. Reakční čas dosahuje maxima. Vysoká výkonnost. Dítě s energií nedokáže hospodařit, rychle se unaví, ale i zregeneruje. Je připravené na nácvik kolektivních sportů. Na konci období se fyzickou obratností i manuální zručností vyrovná dospělým.
Jemná motorika, grafomotorika, kresba	Pomalou se zlepšující kontrola a zautomatizování pohybu v činnostech vyžadujících přesnost. Zlepšuje se psaní, rýsování, hra na hudební nástroje, modelování, ovládání nástrojů. V kresbě období vizuálního realismu. U dívek je spontánní vývoj kresby ukončen v 10 letech, u chlapců ve 12 letech.
Zrakové vnímání	Zlepšuje se efektivita zrakové kontroly. Dozrává orientace ve směrech na ploše (nedochází k reverzním záměnám), počátky pravolevé orientace na ploše umožňují učení se orientaci na mapě. Vizuálně prezentované informace se lépe ukládají do paměti.
Pozornost	Vnímání přestává být bezděčné, dítě se učí zaměřovat pozornost žádoucím směrem, s přibývajícím školními požadavky na cílenou pozornost se dítě učí vnímání organizovat a využívat některé mnemotechnické pomůcky. Učí se orientovat v čase a prostoru. Vnímání dětí se vývojem přibližuje vnímání dospělého. Vůlí ovládaná záměrná pozornost je pro děti obtížná – při výuce je pro dítě velmi důležitá vizualizace, střídání aktivit, zařazení pohybových aktivit, smysluplnost a odpočinek.
Sluchové vnímání	Dítě si osvojuje správný pravopis párových souhlásek, tedy slov, která se jinak vyslovují a jinak píší. Soustředění se na sluchové podněty je pro dítě těžší, protože sluchový podnět trvá kratší dobu než zrakový.
Sociální dovednosti	Dítě rozšiřuje okruh sociálních vztahů. Kromě rodičů a paní učitelky se stávají významnou autoritou spolužáci. Mladší školáci obvykle navazují vztahy s vrstevníky snadno a rychle. Kolektiv třídy se diferencuje. Oblíbené bývají děti sociálně průbojné, sportovně zdatné, s dobrými výsledky ve škole a děti vstřícné a pomáhající. Děti se učí řešit protichůdné požadavky a pocity (vyhrát, nebo být solidární, ulevit citům, nebo nebyť za padavku, oznámit, nebo nebyť za žalobníčka, poprat se nebo nebyť agresivní) i konflikty. Osvojují si nové sociální dovednosti, jako je poskytování sociální podpory, vyjádření empatie, týmová spolupráce. Obliba kolektivních her, soutěží a stolních společenských her.
Emoční dovednosti	Nástup do školy je pro dítě emočně náročný, důraz na hodnocení a přísné dodržování řádu s následnými postihy může vést ke školní fobii, rozvoji strachu a úzkosti. Školní výkon, hodnocení a přijetí učitelem se podílí na tvorbě sebepojetí, sebeúcty a sebevědomí. Dítě se učí rozumět a mluvit o svých vnitřních pocitech, což mu v souvislosti s rozvíjejícími se verbálními schopnostmi pomáhá k lepší regulaci emocí. Učí se zvládat frustraci, za nezvládnutí emocí se před vrstevníky stydí, učí se pocity skrývat a nepodléhat impulzům. Nepřijetí učitelem a opakované selhávání ve školním výkonu a/ nebo v kolektivu bývá příčinou sebepodceňování, výkonnostní frustrace a pocitů méněcennosti.
Komunikace	Nadále narůstá slovní zásoba, dítě si osvojuje méně časté výrazy, odborné názvy a cizí slova. V každém předmětu ve škole se dítě seznamuje se stovkami nových slov. V českém jazyce se učí používat spisovný jazyk, osvojuje si pravidla gramatiky, obohacuje jazyk synonymy a ustálenými výrazy z lidové slovesnosti. Rozvíjí se společenské komunikační dovednosti, děti se učí komunikovat rozdílně s různými lidmi podle jejich společenského postavení. Nově se učí dorozumívat i písemnou a elektronickou formou. Začínají rozumět ironii, sarkasmu a nadsázce. Některé děti se v tomto období stávají vášnivými čtenáři, oproti ostatním tak získávají vývojovou výhodu. Na prvním stupni se začínají učit první cizí jazyk.
Kognitivní dovednosti	Myšlení se nachází ve stadiu konkrétních operací. Začíná se uplatňovat logické myšlení, děti jsou schopné zobecňovat. Dítě již chápe stálost určitých vlastností a neopírá se pouze o názorné vnímání. Magické myšlení ustoupilo a s ním i fantazijní hra. Stejně jako při kreslení dítě nyní upřednostňuje při hře přesné napodobování skutečnosti. Vývojem mozku a učením se výrazně rozvíjí paměťové funkce. Děti se učí učit, organizují a plánují si učivo, hledají vyhovující styl. I přes postupující proces decentrace však svět mladšího školáka zůstává do značné míry černobílý, vyžaduje pravidla a jasné uspořádání, chybí mu abstraktní myšlení. Složitější situace nedokáže vyhodnotit ze všech potřebných perspektiv. Uplatňuje absolutní univerzální morální princip, pravidla platí pro každého bez ohledu na kontext. Chybí mu zkušenosti a odhad, a tak plánuje nereálné cíle – je třeba skálopevně přesvědčeno o slavné kariéře sportovce, vynálezce nebo zpěváka. Překážky nerozezná a neuznává.